

Изази 1. и 15. дана
— у мјесцу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четврт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Коло
народног листа“. Руко-
— писи се не враћају. —

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга,
одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је
једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака грудa, свака бразда, сваки педаљ ерпекe земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште ерпекo, што Срби лакомиелено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће ерпекo народно издајетво. (Тако и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размеђу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати, да је тамо Срба икад и било).

Какви смо према свом народу?

Са више страна стижу нам тужбе наших Срба сељака, како се с њима код различних уреда (звања) не поступа људски као с грађанима једне државе, у којој они имају своја права и дужности, него као с бесправном рајом. Често пута дође сељак послом у овај или онај уред, и још није прага прекорачио ни казао шта ће, а већ се оспе прегршт цовака и грдња. Јадан сељак збуни се, изгуби главу, а у срцу своме скупља мржњу на свакога онога, ко носи господски капут на себи. Особито код опћинских уреда, јер код њих има, тако рећи, сваки дан посла, опћински чиновници не дочекују свога сељака као брата, као човјека, као грађанина и опћинара, који плаћа порез и намет и њих издржава, него као душманина.

Има, хвала Богу, и добрих чиновника, душевних људи, који знају и разумију, да су они постављени на оно мјесто због народа, то јест да није народ због њих, него они због народа. Али, на жалост, кад су такви чиновници ријетки, ријетко је посијано и повјерење народно према господи, и онда се не треба чудити, што сељака и господина дијели читава провалија.

На своје уши слушао сам како један г. оп-

ћински чиновник дочекује и прима сељаке. Молбом долазе људи, а он за њих нема лијепе ријечи, него му свака за срце уједа. Свака му је друга неприкладна и недостојна и њега, који говори, и сељака, кога недужна вријеђа. А такови нису, бога ми, ријетки.

И видите, браћо, то је оно зло и наопако у нашем животу и то треба искорјењивати. Сваки грађанин у држави има права да захтијева, да се с њиме поступа свагдје и свагда као са човјеком. Сељак не смије и не треба да буде роб ичији и да допушта да га најпростије вријеђају. На плећима својима држи народ, тако да кажемо, читаву зграду државну, крвљу и новцем својим даје он њој снагу и живот, па зато мора о томе свако рачуна водити.

Па стога, ако се нађе било код које власти чиновника, који хоће да поступају са сељацима онако, како не ваља, онда они гријеше против закона, гријеше против заклетве, коју су положили, да ће радити по закону на корист државе и народа, и против таког зла треба тражити лијека. Не треба се дати нико газити ни вријеђати, и ако ти ко чини неправду и вријеђа те као човјека, тужи га вишој власти. То је право и с њиме треба да се човјек служи.

Лов на српске сељаке.

Прије недјељу дана, донио је лист српске самосталне странке загребачки „Нови Србобран“ допис, а затим чланак о томе, како по беловарској жупанији удешавају неки лов на српске сељаке. Један Србин сељак из околице Беловара, требао је адвоката у својој ствари, па је набасао на једног римокатоличког капелана и питао га за савјет. Капелан му одмах даде писмо и препоруку на једног беловарског адвоката Хрвата, да овај учини на руку Србину сељаку. Али чујте, зашто то чини тај биједни слуга божјег олтара. Он каже у писму, да Србе сељаке треба предобити за њихову ствар, и да он већ дуже времена тако ради међу сељацима

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послуже, да га читате.

православне вјере, и да има успјеха. „Ми требамо војске, каже капелан у свом писму, а много способних момака имамо међу православнима, које ћемо лаким начином предобити за нашу ствар.“

Запитаћете, каква је то ствар, о којој говори овај римокатолички свештеник, а за коју хоће да предобије Србе сељаке? Он хоће да се Срби сељаци без споразума, без обзира и договора са својом српском народном господом упрегну и вуку њихова кола. Ето, на прилику, кад буде требало изабрати опћинско вијеће у ком мјесту, или жупанијске скупштинаре, или посланике у сабор, онда ће Срби сељаци, као што се нада, и као што хоће капелан, бирати оне људе, који су по вољи римокатоличком капелану, а који ће свагдје на сваком мјесту и у свакој прилици радити против православног Србина сељака. И тако би по њиховој жељи Србин сељак сам себи о глави радио.

Видите, браћо, како је то гадно и непотпено, и шта се све ради и спрема против нашега Србина сељака. С једне стране хоће на све начине чиновници, да га предобију у владин маџаронски табор, па да помаже њима, с друге стране опет ево овакови римокатолички попови хоће да га одведу у њихов табор, а праве српске народне господе, правих народних пријатеља, који теже и желе да се у друштву са својим Србином сељаком боре за наше лијепо име српско, за лијепу вјеру православну, што нам их предадоше у аманет наши честити дједови и прајдједови, који хоће да се боре за добро нашег народа и отаџбине наше, таке господе нема много. Зато наши сељаци наилазе на лепак непријатељима својима, који желе да их одроде и упропасте и заведу и живе сахране.

Па зато, брате мој, сељаче мој, пази и чувај се. Знаш ти добро, да има свакојаких људи, којима тече мед и млијeko с језика, а онамо ради о глави. Сељак треба да упозна и види правога свога народног човјека, којему је стало до среће и добра народног, па да за таким иде, да се с таким споразумијева и удешава рад. Нема премного искрених и правих пријатеља српскоме народу, трудбеника и бораца, ни међу рођеним синовима српским, а римокатолички свештеници нијесу никада Србину добро жељели, па тако ни овај капелан, који онако пише, а писмо своје почиње одмах с ријечима „Бог и Хрвати!“

Али као што је дужност Србину сељаку да не вјерује лажним и замамљивим гласовима, тако је дужност и наших народних људи, господе, да пазе да нам се не увлачи у наше стадо вук у овчјој кожи.

Пиши ћирилицом!

Кад пишеш што опћини, кр. котарској или жупанијској области, краљ. хрватско-славонско-далматинској земалској влади у Загребу и свима судовима, онда пиши ћирилицом, јер ти то допушта закон од 14. маја 1887. год., члан 3. Ако Срба у твом мјесту има повећи број, онда ти опћински уред, кр. кот. област и кр. кот. суд мора и одговарати ћирилицом. Тако каже закон, а кад тако он каже, --- онда тако мора и да буде. ---

Свако опћинско заступство или вијеће сваке оне опћине, у којој су Срби у већини, нека тражи и захтијева, да се у опћинском звању или уреду пише ћирилицом, па ће тако бити. Има опћинских звања у Хрватској и Славонији, у којима се већ одавна ћирилицом пише. Не требате ни ви други, да заостанете за њима, јер би то била ваша и српска срамота.

Сењанин Тадија.

Још зорица не забијељела,
 Ни даница лица помолела,
 Од Сења се отворише врата,
 И изиђе једна чета мала 5
 За тридесет и четири друга;
 Пред њима је Сењанин Тадија,
 Барјак носи Комнен барјактару,
 Отидоше брду у планину,
 Примише се под Црвене ст'јене. 10
 Тадај рече Сењанин Тадија:
 „Браћо моја, и дружино моја!
 „Није л' мајка родила јунака,
 „Да отиде овчар-чобанину,
 „Да донесе овна деветака, 15
 „Добра јарца од седам година,
 „За вечеру у моју дружину?“
 Сви јунаци ником поникоше
 И у црну земљу погледаше,
 Ал' не гледа Котарац Јоване,
 Веће скочи на ноге лагане, 20
 Па он оде овчар-чобанину,
 И донесе овна десетака,
 Добра јарца од седам година,
 Донесе их Сењанин-Тадији. 25
 Оба жива одерао брава,
 Па их пусти у јелово грање,
 Грана дирне, стоји дрека јарца,
 Ован ћути, не пушта аваза.
 Тада рече Котарац Јоване:
 „О Тадија, нашој чети главо! 30

„За што пусти браве одеране?“
 Проговори Сењанин Тадија:
 „Видите ли, моја браћо драга!
 „Какова је мука на хајвану,
 „Још је већа мука у Турака,
 „Кад нашега увате јунака;
 „Који може муке поднијети,
 „Да ошути, моја браћо драга,
 „Ка' одеран ован кроз планину;
 „Који л' муке отрпит' не може,
 „Од мене му Богом просто било,
 „Нек се врати Сењу на крајину.“
 Па он скочи на ноге лагане,
 А докопа пушку по средини,
 Оде право уз Црвене ст'јене.
 Обазре се Котарац Јоване,
 Ал' се десет повратило друга.
 Вели Јован Сењанин-Тадији:
 „Јер, Тадија, уплаши дружину?
 „Десет нам је друга побјегнуло.“
 Вели њему Сењанин Тадија:
 „Нека бјеже, драги побратиме!
 „Када су се они уплашили
 „Од живога одерана јарца,
 „Ја како ће сјутра дочекати,
 „Побратиме, Хасан-агу Куну
 „И његових тридест крајишника,
 „Крајишника, како ватре живе?“
 Кад изишли под Црвене ст'јене,
 Обазре се Котарац Јоване,
 Ал' још десет побјегнуло друга.
 Опет вели Котарац Јоване:
 „Јер, Тадија, нашој чети главо,
 „Јер уплаши тридест наших друга?
 „Још нам десет друга побјегнуло.“
 Вели њему Сењанин Тадија:
 „Нека бјеже, Котарац Јоване!
 „Када су се они уплашили
 „Од живога јарца одерана,
 „Ја како ће сјутра дочекати,
 „Дочекати Хасан-агу Куну
 „И његових тридест крајишника,
 „Мој Јоване, како ватре живе?“
 Изиђоше на Црвене ст'јене,
 Обазре се Котарац Јоване,
 Ал' сам иде Комнен барјактару,
 Па он рече Сењанин-Тадији:
 „Мсј Тадија! од тридест тројица“
 Вели њему Сењанин Тадија:
 „Не бојте се, моја браћо драга!
 „Што уради тридесет јунака,
 „Ако нама добра срећа буде,
 „Оно могу три добра јунака.“
 Ту их бјеше ноћца застанула,
 Указа се један огањ живи,
 Побратиме, кроз јелове гране;
 Рече ријеч Сењанин Тадија:
 „Није л' мати родила јунака,

„Да отиде огањ да уводи:
 „Ил' су Турци, или су хајдуци?“,
 Скочи Комнен на ноге лагане,
 А узима пушку по средини,
 Одвуче се кроз јелове гране;
 Кад он дође до огња живога,
 Те погледа иза танке јеле,
 Али сједе Удбињани Турци,
 Међу њима Хасан-ага Куна,
 Пију вино и бистру ракију;
 Дође чаша Хасан-аги Куни,
 Наздрави је у своју дружину;
 „Здрави сте ми, моја браћо драга!
 „Та у здравље тридест Удбињана,
 „А у главу Сењанин-Тадије
 „И његових тридесет хајдука,
 „Ако Бог да, те се удесимо!“
 Кад се мрка накитише вина,
 Све је пјано како и помамно,
 Поспало је како и поклано,
 Уз јелике пушке прислонили
 Привуче се Комнен барјактару,
 Покупи им свијетло оружје,
 Па затрпа у јелово грање,
 Ал' не може сабље Куничине,
 Јер је Куна притиск'о пода се,
 Око њега тенеф пресијече,
 Испод њега сабљу извадио,
 Однесе је Сењанин-Талији.
 Пита њега Сењанин-Тадија:
 „Што је тамо, Комнен-барјактаре?
 „Што је тамо код огња живога?“
 Каже њему Комнен барјактару:
 „О Тадија, нашој чети главо!
 „Код огња је Куна Хасан-ага
 „Са његових тридест Удбињана,
 „Све је пјано како и помамно,
 „Поспало је како и поклано,
 „Оружје сам њима покупио,
 „Све закоп'о у јелово грање.“
 Не вјерује Сењанин Тадија,
 Док не виђе сабљу Куничину,
 Позна сабљу Хасан-аге Куне,
 Дигоше се до огња живога,
 Ал' спавају око огња Турци,
 Су три стране опколи Тадија:
 С једне стране од Сења Тадија,
 С друге стране Комнен барјактару,
 С треће стране Котарац Јоване;
 Запете им пушке донесоше,
 А Тадија Куни прискочио,
 Удари га ногом у стражницу,
 А викну му грлом бијелијем:
 „Устан', курво, Хасан-ага Куно!
 „Дош'о ти је Сењанин Тадија
 „Су тридесет и четири друга
 „У походе око огња живог.“
 Скочи Куна кан' да се помами,

90

95

100

105

110

115

120

125

130

135

140

145

Привати се сабље оковане,
 А кад виђе, ће му пуге нема,
 Он погледа на своју дружину,
 А дружина за пушке дугачке, 150
 Ал' пушака уз јелеке нема;
 Онда викну Сењанин Тадија:
 „Устан', курво, Хасан-ага Куно!
 „У мене је свијетло оружје,
 „Устан' вежи тридест крајишника, 155
 „Јер, тако ми моје вјере тврде!
 „Ако пукне тридесет пушака,
 „Свијех ћу их од једном повезат'."
 Кад се Куна виђе на невољи,
 Он устаде на ноге лагане, 160
 Те он веже своје Удбињане;
 Куна веже, а Комнен притеже;
 Свеза Куна тридест крајишника,
 Куну веже Комнен барјактаре. 165
 Па одоше у јелово грање,
 Извадише свијетло оружје,
 О Турцима објесиш' оружје;
 Оћераше тројица хајдука,
 Оћераше тридесет Турака, 170
 Оћераше Сењу на крајину.
 Кад су били Сењу на капију,
 Чудило се мало и велико,
 Говориле Сењанке ђевојке:
 „Боже мили! чуда великога!
 „Ђе свезаше три добра јунака, 175
 „Три јунака, тридесет Турака,
 „И без ране и без мртве главе!“
 Проговори Сењанин Тадија:
 „Не чуд'те се, Сењанке ђевојке,
 „То се срела срећа и несрећа, 180
 „Моја срећа, њихова несрећа,
 „Моја срећа несрећу свезала.“
 У то доба под бијелу кулу.
 Свијех тридест баци у тамницу,
 Па на благо одсијече Турке: 185
 За тридесет три товара блага.
 Дође благо Сењанин Тадији,
 Ал' излази Тадијина мајка,
 Па Тадији сину одговара;
 „Знаш ли, сине, Сењанин-Тадија? 190
 „Куна ти је баба погубио.“
 Кад то зачу Сењанин Тадија,
 Узе њима три товара блага,
 Па он пушћа тридесет Турака
 Испод сабље тавници на врата; 195
 Кад наљезе Куна Хасан-ага,
 Клону сабља, отпаде му глава.

мјесеца дана. Киша лије непрестано, путови и цесте због воде постану непролазне, и војска се не може кретати. То иде Русима у корист, јер за то вријеме могу они да појачавају своју војску, која долази непрестано жељезницом из Европе. У мјесецу августу биће руска војска већ толико јака, да ће Куропаткин моћи ударити на Јапанце. Тако је он већ у почетку рата сам тврдио, кад је рекао, да прије мјесеца августа не може доћи ни до какве веће и одлучније битке.

Русија и рат.

Овај рат с Јапаном, с државом која броји око 45 милијуна људи, може издржати само Русија. Ни једна друга држава европска не би то могла издржати. Помислимо само ово: Кад је оно Енглеска прије четир године ратовала с Бурима у јужној Африци, Енглеска је слала војску по мору, и тај њезин пут износио је мање него половицу овога пута, што га Руси имају да превале из Европе у Азију. Бури су храбар народ, али њихова војска није износила више од двадесетак хиљада људи, и Енглези су двије године ратовали, док су бурску државу савладали. Рат је стајао милијуне и милијуне и Енглеска га је једва довршила. А с ким има да се бори Русија? С Јапаном, који је наоружан до зуба најмодернијим оружјем, који може дигнути војске по милијуна и коме Манџурија лежи, што но ријеч, под кућом, а Русија је удаљена преко осам хиљада километара. А осим тога Јапанац умире хладно, као да иде на гозбу.

И кад се, којекакви Енглези, Американци, Нијемци, Маџари, Жидови и ко све не, стану смијати Русији због рата, онда је то прави гадилук, јер такав рат са тако страшним непријатељем, као што је Јапан, не би издржао осим Русије нико жив на свијету.

Трајање рата.

Већ се зна, да ће се овај рат протегнути и до године. Руска влада наручила је још око 100 хиљада зимских кабаница за војску. За ту се војску рачуна, да ће истом до зиме ићи, и према томе Русија спрема рат већ за до године. То се разабире већ и из овог што је било досад. Ето, рат траје већ преко пет мјесеци, и још је увијек на почетку, јер осим мањих, и ако љутих битака ни до каква већег боја није још дошло, а неће скоро ни доћи.

Руско-јапански рат.

На ратном пољу.

У Манџурији, на ратном пољу, наступило је кишовито вријеме, које ће трајати око два

Вијести из Портартура.

Енглеска и друга Русији непријатељска штампа већ је више од десет пута јавила, да је Портартур пао, и увијек су се те вијести показале као лажне и измишљење. Пошљедњих дана јављали су опет, да су Јапанци заузели све висове око Портартура, и да ће ова силна руска тврђава пасти за који дан, ако није већ пала.

Из Портартура који је опкољен с мора и с копна тешко стижу руски гласови, јер се гласник мора пробити кроз непријатеља, да пошље гласове своме цару, како стоји с тврђавом руском. Такове вијести стигле су од прошлог четвртка на Ивањдан 24. јуна (7. јула), које је послао генерал Жилински у Петроград. Вриједно је, да се чује шта он јавља, да се види, како су неистините вијести руских непријатеља, које они шаљу по читавом свијету. Генерал Жилински јавља: 19. јуна (2. јула) покушале су продријети у портартурску луку у 9 сати на вечер четир јапанске торпиљарке. (То су мале ратне лађе које носе на себи и с којих се пуштају кроз воду торпеди, који јуре силном брзином, распрену се о ратну лађу, пробуше је и униште). Топови уништише три торпиљарке, а једна је умакла. Војници у тврђави држе се весело и јуначки. Сваки дан имају чаркања с непријатељем. Прије двије недјеље отеше Јапанцима двјестачетрдесет комада рогате марве. Прије пет дана заробисмо педесет јапанских стријелаца. Наши топови са главне тврђаве Портартура нису испалили још ни једног метка. Ми имамо муниције у изобиљу.

Из Владивостока.

Мала али јуначка морнарица у Владивостоку чини честе излете према Јапану и ствара велике незгоде Јапанцима. Јавили смо како су потопили већ неколико превозних бродова и пет хиљада јапанских војника. Како се јавља, владивосточка флота опет је испловила из луке.

Прије двадесет и девет година

На Ивањдан, 24. јуна (7. јула) 1875., навршило се равно двадесет и девет година, како је пукла чувена невесињска пушка на Бишини у Херцеговини. Дотужало је било ропство сиротињи раји, на Ивањдан пуче пушка невесињска

и Херцеговци се дигосе да се отму испод турског јарма. Слободни јек српских гусала из ускреле Србије и слободне Црне Горе одјекивао је по Босни и Херцеговини, па се мислило да је земан дошао и да ваља војевати.

Имена харамбаша војводе Стојана Ковачевића, Петра Тунгуза, Петра Пеције и толиких других српских соколова, који се дигосе да крв пролију за крст часни и слободу златну, заслужују, да их захвално потомство спомиње свагда, па то ето чинимо и ми данас. Прије двадесет девет година букнуо је устанак у Невесињу, који захвати читаву Херцеговину, а из Херцеговине се пренесе у Босанску Крајину. Идуће 1876. ступише у рат Србија и Црна Гора, а годину дана касније загази у рат и силна Русија.

Потоцима проливена српска, а затијем руска крв скинула је јарам турски Босни и Херцеговини, проширила је бар донекле границе Србије, донијела је слободу Бугарској. Али успјесима српског и руског оружја окористио се највише Нијемац, Шваба. У Берлин сазва 1878. г. Бизмарк конгрес, скупштину свију великих држава и оне одлучише, да Аустро-Угарска заузме Босну и Херцеговину и одредише јој пут напријед, Русију одбише од Цариграда, Србији затворише везу с Црном Гором, и тако забодоше клин у словенско месо.

Много је пренио од тога времена српски народ, много је трпио, много патио. Али жив човек не иде у гроб, а камо ли народ. Не смијемо се предавати немару и очајању. Упримо снагом и главом, па ће и нашем народу наступити бољи дани и сретнији часови.

Банаћани на земљорадничкој скупштини у Токусом.

(Наставак.)

Уздај се у се.

Чудно звучи та ријеч, не тек онако, као празна, ван као чврсто и прекаљено увјерење, у устима господина Србина, а немоли тежака. Та у нас се ето до скоро све наше наде на бољу и садашњост и будућност осниваху у уздању на неку извањску моћ, а не на нашу снагу. Тако је у високој политици, па и у осталом. У великим неким европским заплетима

гледају и сада многи наши људи једини излазак из тешког политичког положаја. Велике силе ће сјетити се душе и Бога, па ће нам помоћи, или ће Русија помислити на свог слабог брата, или ће се родити велики страховити заплети, гдје ће се све ускувати, узмијешати, настаће неки страшни русвај, па ћемо у тој опћој забуни и ми извући оно што је наше. А дотле да ћутимо и чекамо. То је политика погибије.

А такву политику имају и сељаци наши, само разумије се, према својим приликама. И они виде своје тешко стање, али друге наде немају, ван да ће се „цар“ сјетити њих опет, притегнути узде Маџару, дати им да бесплатно сијеку шуме, саде дуван, пеку ракију, да ће укинути „господску праву“, или да ће Рус зовнути их себи, дати им доста земље и њихову праву, или да ће доћи и избавити их, уништивши њихове тлачитеље.

А да нас може спасти само наша народна и политичка свијест, наша привредна, умна и морална снага, о том се мало мислило. Развијени у тим правцима не требамо се бојати ни друкчије силе, а камо ли снаге државне, састављене из најразноврснијих опрјечних саставина, као онај шарени ћилим пред креветом од најразличитијих крпа.

А ови сељаци из Баната скроз су прожмани тим начелом самопомоћи, поуздања у првом реду у своју снагу. „Нити ће те добити да дуван садите, ракију печете, шуму сијечете и друго, не мислите на то, већ се прихватите свога посла, учите од другог свијета, како се ради земља, уведите нова ратила (справе пољопривредне) и машине и удружуйте се па радите“. Тако су говорили Бановцима.

Један је причао из Тиса-Сент-Миклоша, како се Маџари радују страдању Руса у рату с Јапанцима, па како је нека госпођа говорила, да ће они нас Србе протјерати, кад Руси буду сасвим потучени.

Разумије се, он је увјерен, да ће Руси побједити, каже да је тако било и 1877. и 1878. године (он је старији човјек). И онда су се Маџари веселили, па послуже се покуњили, па тако ће бити и сада.

— Па да и буду Руси потучени, они нас не могу протјерати — рекао је на крају. Ја сам му разумије се одобрио, рекавши, да ни ми нисмо

шуше, с којима се може свашта радити, а то не може бити већ ни због закона.

Каква разлика између овог сељака и по неког нашег господина, који вели: „Пропали смо, ако Руси страдају“, као да српски народ сам по себи не преставља ама никакве вриједности ни чињенице. Таквијех не би било ни квар да пропану. Зашто да се за такав народ залажу Руси?

(Продужиће се.)

○ ○ ○ ○	
СРБИ ТЕЖАЦИ! Шаљите добру, здраву и паметну дјецу на корисне --- занате ---	Оснивајте Српске ратарске (земљорадничке) задруге
	СРБИ ТЕЖАЦИ!
	Нупујте и читајте „Привредник“ лист Главног Савеза Српских Ратарских (Земљорадничких) Задруга у Загребу.

Непоштени агенти.

У „Привреднику“ је неки дан изнесено, како нека чивутска трговина Браћа Браун из Горње Угарске шаље у наше крајеве своје људе, агенте, да народу нуде косе по 5 круна. Те косе не само да су прескупе, него и не ваљају, а што је најгоре оне ипак пролазе. Ти агенти преваре по једног човјека у селу, обично сeosког старјешину, да потпише за све сељане, да ће косе примити и новац покупити. Тај човјек добије косе, али не пред косидбу, да их може опробати, него већ у априлу, кад их не може опробати, јер је агенат обећао сваку косу, која не ваља, примити натраг. Али плати ти косу прије него што си је видио, и Брауну је лако. До године ће послати другог агента, можда и фирму промијенити, па опет варај на ново!

„Новом Србобрану“ у Загребу, листу српске самосталне странке, јављају из Крњака и шаљу обавезнице, наруџбенице, које сељаци потписују, а и писма, како Жидови изгоне своје. Старјешина Јанко Срдић потписао за 20 сељана. Обећао му Браун двадесет потура од сваке косе. Дођоше косе и Јанко мора да плати 128 круна. Али свијет чуо, да косе не ваљају, не да новаца, Јанко неће и не може да их извади с поште. Жидов преда Јанка Жидову адвокату у Угарској, и овај пише опомене и пријети. У штампаној

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

опомени, јер су опомене спремљене унапријед за широки свијет, стоји овако: „Ви нисте подигли косе, па зато....“ У другој каснијој опомени опет ставља понуду и позива да се мирним путем погоде, па са 128 К спушта на 75 К, јер жели Браун, да му Јанко и надаље „остане муштерија“. Ово је таква безочност, каквој је ријетко наћи друге. Најприје зацијени, а касније и сам спушта, јер се и сам боји своје преваре.

Народе, не дај се од оваких гуликожа вараати, а српска господа, којима је стало до добра народног, нека поучавају народ и нека га чувају од Брауна!

КУПУЈТЕ САМО

!! СРПСКЕ ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ

ТРАЖИТЕ ОД
ТРГОВАЦА ДА ИХ ПРОДАЈУ

Трговање с народом.

Зачудићете се овом натпису, а ипак је жалосна истина, и ево у чему је: Угарска влада у Пешти склопила је, пре недавног времена уговор с паробродским енглеским друштвом „Кунард-Лине“ из Ливерпола. По томе уговору обавезује се угарска влада, да ће сваке године послати на лађама тога друштва тридесет хиљада исељеника. На својим огромним лађама „Улто-нија“, „Славонија“, „Панонија“ започело је свој посао друштво „Кунард-Линија“ и одмах је обалило цену за пут из Ријеке или Трста до Њујорка. Због тога је најурео наш народ на Ријеку и у Трст ради путовања у Америку. Кад је то видело француско паробродарско друштво „Компањи женерал трансатлантис“ оно је за пут у Америку снизило цене за 15 долара, а енглески „Кунард“ још 15 долара ниже. Француско друштво није могло терати даље утакмице. Али није само француском друштву задао енглеско ударац, него и неким немачким, па се зато ова њемачка друштва удружују с друштвом „Аустро-Американо“ да поведу бој за живот с енглеском „Кунард-Линијом“.

И шта ће сад настати? Којекакви бесавесни људи, агенти развијаће се по нашем народу, ловиће га у мреже, наговараће га, обећаваће му златне куле и градове да сели у Америку, и то једни с једне, други с

друге стране. Због јевтиноће пута нагрнуће наш народ у Америку, оставиће домове и земљу своју и кренуће силно да се преко ноћ обогати, као што му агенти обећавају. А међу тим влада америчких савезних држава одредила је, да се пре искрцавања исељеници задрже у лукама, док о њима не стигне обавест из Европе, и поред тога враћају америчке власти свакога онога, који нема још и готова новца за живљење тамо, колико влада тражи.

Ми упозоримо на ово наш народ и саветујемо свакоме, да се без велике невоље не креће у Америку. Жалостан га и јадан живот чека тамо у Америци, најтеже послове он ће радити и ломити своје здравље. А помислите, кад нагрне свет са свих страна, неће бити ни зараде, па куда ће онда. Ко већ мисли да иде у Америку, нека се распита код својих познаника, који су већ тамо, јер као што видите ова паробродарска друштва, од којих једно помаже чак и угарска влада, почињу да тргују са живим народом нашим. Не сртајмо сами у зло, јер, народе мој, мало је оних, који теби добра желе.

Шта се збива у нас и у свијету.

Круна краља Петра. Говори се у Београду, да ће круна за крунисање српског краља Петра стићи до 1. августа о. г. Круна се ради по обрасцу круне цара Душана, чија је слика сачувана на многим споменицима.

Српска принцеса Јелена кћерка краља Петра, провешће ово лето у гостима код талијанског краља Виктора Емануила и краљице Јелене, која је рођена сестра пок. Зорци, жени краља Петра. Талијанска краљица кћи је кнеза Николе.

Српска принцеса Јелена већ је стигла у госте, и краљ талијански већ је јавио из Ракониће, да је принцеза Јелена допутовала. Краљ је Петар одговорио брзојавно и захвалио на љубазном позиву и гостољубљу.

У Хрватској и Славонији има преко шест стотина свршених учитељица без мјеста, јер су сва попуњена. Па зато би много боље било, да родитељи дају женску дјецу да уче шити и кројити рубље и хаљине, правити шешире, усавршавати се у корисним ручним радовима, у кувању, у газдинству и другим пословима. Овако се родитељи истроше, док им дијете сврши учитељичку школу, а кад сврши, нема мјеста.

Шта се збива у Угарској? Ових дана чуло се више говорника у угарском сабору у Пешти, који су говорили о народима у Угарској. Све и један мађарски говорник тражио је од владе, да према народима у Угарској: Румунима, Немцима, Словацима, Србима и Хрватима поступа што одлучније и да гледа од њих направити пошто пото Мађаре. Најзатуцанији говор у том погледу изрекао је, угарски министар председник од пре неколико година, барон Банфи. Сва његова политика, рекли бисмо, своди се на то, како и на који ће начин од немађарских народа постати Мађари. На његов говор осврнуо се и садашњи министар председник гроф Тиса. С малом разликом говорио је и он мало друкчије од Банфија,

и кад не би био министар на влади, говорио би исто као и Банфи. Тиса је рекао да ће се увести школски закон, по коме ће се у свима школама, па ма за њих Маџари не давали ни по потуре, учити маџарски језик што већма, па чак и катихисис, наука вере, учиће се на њему. Ето, видите, тако гуде Маџари и тако они прете. Дочепали се власти, па сад држе да је сва држава само њихова. И још има људи, који и код нас амо и код Срба преко у Угарској препоручују савез и слогу с Маџарима, у исто време кад Маџари хоће да униште друге народе.

У Печуху у Угарској истјерано је више ђака из војничке домобранске школе, који су родом из Хрватске и Славоније. Међу истјераним има и један Србин Мане Кнежевић из Јасенице код Плашкога. Они су истјерани зато, што у школи нијесу хтјели пјевати маџарску пјесму. Кад су неки од њих дошли у понедељак на вече у Загреб, свеучилишни ђаци су их дочекали на станици, носили их на рукама, отишли пред споменик бана Јелачића и ту викали против Маџара.

Крајева цивилна листа зове се она плата, коју држава даје своме владару. Угарска влада поднела је сабору на претрес законску основу, којом се владару за два милијуна круна повисује његова цивилна листа. Опозиција у угарском сабору жестоко говори против повишице, против владара и против двора крајева. Особито су тако говорили Мартин Ловаси и Никола Габањи. Габањи је између осталог рекао, да зашто би била краљу потребна повишица плате. Стари Мадарас (маџарски посланик) ради у сабору две године дуже од краља, рече Габањи, па не тражи повишице плате. Говори се, рече он даље, да треба много новаца за многобројне надвојводе и надвојвоткиње. Нека праве од њих католичке попове и калуђерице, па се неће тако јако множити као до сад. Краљ се год. 1867. присегао, рече Габањи, да ће владати Угарском као независном државом, а своју заклетву није одржао. Не само да неће гласати за повишицу, него тражи да краљ врати све оне милијуне, које је примио из досадашње цивилне листе.

Ето, видите тако у сабору говоре Маџари о владару и краљу своме. Они тако говоре, а ипак су они господари не само у Угарској, него дрмају, тако рећи, целом монархијом Аустро-Угарском. Дабогме, да изван сабора не би смели тако говорити, јер би пред судом одговарали због увреде Величанства. Али у сабору смеју говорити, јер их због таквих речи у сабору не може нико повући на одговорност. Али је свакако чудновато, да су они Маџари, који су се борили четрдесет осме против краља и хтели га збацити с престола, постигли све што су тражили, да су добили сву власт у Угарској, и ако су мален народ, и да тако говоре против владара, од кога су све добили, кад су год. 1867. правили погодбу с Аустријом. И још им ни то није доста, него чине неправу и нама у Хрватској и Славонији, нама, који тако рећи немамо ништа, и ако смо се 1848-ме против Маџара храбро борили за краља и дом.

Турски султан послао је највиши свој орден Ханедани-Али-Осман аустро-угарском цару и краљу Фрањи Јосипу I. у Бечу. Досад је добио тај орден само немачки цар Виљем и енглески краљ Едвард.

Између Србије, Бугарске и Црне Горе долази до све бољег и тјешњег пријатељства. Нијемцима и Маџарима није то никако право, па пишу против савеза између те три државе, до којега би могло доћи. Бечки лист „Нова Слободна Преса“ љути се на краља Петра и каже да је Србију повео онамо, куда и кнез Михаило. То најбоље доказује, да је политика краља Петра добра, кад се наши непријатељи љуте на њу.

Задуженост земље у Угарској. У говору маџарског заступника Хоранског изнесена је занимљива слика о задужености у Угарској. Хорански тврди, да сав земљишни посјед у Угарској, по највишој процјени, не вриједи више него нешто мало преко 15 тисућа милијуна круна. На том посједу укњижено је округло 7 тисућа милијуна круна. Терети дакле на том земљишту, износе близу половине његове вриједности.

Није онда чудо, што се народ из Угарске управо листом сели, а на његово мјесто долазе Жидови и ливхари.

Добри људи, који желе да народ чита.

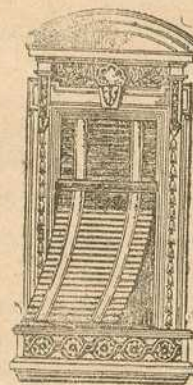
(Наставак.)

20) Петар Мартић, трговац, Кореница.

21) Браћа Кнежевић, Бунић.

Хвала им и у име листа и у име читалаца! Хвала им од срца!

(Продужиће се.)

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—24.